

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Број поштанског чековног рачуна: 63.191.
Администрација: Кнез Михаилова, 46/1.

Уредници:
АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 1 априла 1928.
БРОЈ 7 — ГОДИНА IX.

Власник за А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЋЕР

Издаји 1 и 15 у месецу. — Година претплата
48 дан. За иностранство 60.— Примерак 2 динара.

Припремимо се!

Дневне новине пишу сасвим озбиљно и децидни о великој политичкој акцији скоре будућности — о измени Устава. Истина је да се код нас много писало и говорило о мање важним политичким акцијама, које би требало остварити у које се упркос томе ипак нико никад ништрије. Али, сада изгледа да је политичка ситуација постала тако тешка да се сматра да је ревизијом Устава добија преко потребне концентрације политичких снага.

Познато је свима женама да постоји § 70 у нашем Уставу, који нама и даје и не даје политичка права. Требајмо ову одредбу тако да тај параграф остане без икаквог извезка, то мора бити задатак наше акције у будућим месецима, кад буде цела ствар више сазрела. Ако пак мисле наши политичари да унесе како ограничење у одредбе за изборно право, потребно је у томе случају захтевати да важи то ограничење за оба пола подејнако. Ми чак мислимо да је било једно ограничење не само по полу, а то је тако, да се односи на старост бирача. За сва важи 21 година, а по нашем мишљењу било би само од користи ако се првише старост бирача на 25 година, наравно за оба пола. Али, без обзира на то, ми морамо показати да је огромна већина жена у нашој држави свесна важности политичких права, ми морамо нашу јавност убедити да треба јени дати сва права грађанина. Не очекујемо да ће ићи на постојећу омаједноставно, тако једноставно као што је н. пр. то имало у Аустралији, где су политичари, на захтев жена да им се даду политичка права, одговорили: «Зашто вам их не бисмо дали, када их тражите.»

Учешће жене у политичком животу, то јест жене постепено продирање и стварање уставних и закона оних грађана националног и државног живота где оне на да више него мушкарац, јесте један сасвим неизбежан и неминован догађај. Само кад бисмо могли повратити економски развитак за најмање 150 динара у надраг, ми бисмо могли сматрати учешће жене у политичком животу још за проблем. Процес, који је до сада жени могућност да продире у најразличитије сферне живота, у чијој је да жена постане професионални друг мушкарцу и он је она — хтео не хтео — признати и за свога раднога друга. А противу друга у раду може се водити борба само тако дуго док се не увиди жене штетност и апсурдност. У раду се развила жена у самосталну личност и мушкарац је мора, радити или нерадо, ценити по њеној друштвеној вредности. Ово целокупно бројче жена кројем XIX столећа већ је била у претјено индустријским земљама једна трећина жена самосталних радника. Шта значи то? Економска самосталност је у ослободила зависности од мушкараца; ослободити је било само економско, него је почела она осећај и законско-правну зависност као несношљиву стању. Жене су због тога повеле борбу за јавноправност и у тој енергичној борби оне су успеле да докажу да жена мора у целокупној продукцији и у друштвеном животу испунити потпуно задатке, који за њу

одређени. Она није отимала положаје мушкараца, него допуњавала његов рад, јер се може само на тај начин од једноставне мушке продуктивности, доћи до опште, велике човечанске материјале и духовне културе.

Што ми тражимо формалну политичку равноправност са мушкарцем, тражимо је због тога, да нам се отворе пута за рад на једнаком културно подизању жене, а преко жене целог народа. Јасно видимо да је наш свеукупни живот у таквом стању да треба за његово побољшање напрегнути све здраве снаге народа. Мушкарци су у својој чисто политичкој политици занемарили све, што би припремили пута за физичко и духовно здрав живот најширих маса. Шта имамо спроведено за заштиту материјалне и душе, за заштиту радне снаге не само жене и деце него опште — тих најосновнијих елемената за нормалан развитак народа и државе? Огромни обим тих питања кад на рад жена у законодавну и управну област, и та питања треба прв свега да истакнемо у нашој будућој акцији. Припремимо се добро, стварно за ту акцију, успех мора бити у нашој страни, јер не можемо да верујемо да је инертност наших политичара уједно и њихова кратковидност за добро народа.

Београд, Алојзија Штеби.

Камо води Женски Покрет...

Диференцијом мушкараца настијело је нов век. Исто тако ће — ту тврђињу можемо слободно поставити — бити диференцијација жена, кад буде пробила, од огромног утицаја и учиниће огромне преокрете не само на економском полу, него и на свима пољима културе. Зато можемо сматрати сада још неважно постојећу условност покрета за почетак нове, велике епохе целокупног културног живота. Диференцијација жене значи њену економску самосталност и личну слободу, равноправност оба пола и пад владавине мушкараца; она значи очистиће браку од куповине жене без њетке и мушкарчевог лова за мизраом, ограничење породице на функције раслобљивања и расног избора. Услед тога значи и социјализација редовног система и капиталистичке организације, као и социјалну равноправност свих чланова друштва; она значи даће неизмерни пораст продуктивности, јер ће вршити цела друга половина човечанства исто тако диференцирани, то јест организирани и потенцирани рад, чиме ће се моћи скратити радно време мушкараца и жене на једну наметну меру. И напоследку, као социјализација редовног, наиректорацијом елементарног друштва, жене изведе из мрака куће и круга ситничарских послова који убијају здравје и доводе на колосек напретка, мора се развити река новог развитака плодноста и на далека поља културе: теолошка вера који у главном чувају жене и која се наслеђује из генерације у генерацију, мора направити место племенитим навикама у свету и животу; морал, право, уметност, свеукупни живот цветашеће се под утицајем жене у нежније и човечније форме, него што је то могуће

под једноставном владавином мушкараца. Како је довела диференцијација мушкараца из варварства у цивилизацију, тако ће довести диференцијација жене из варварства цивилизацију у нови век. Тај прв окрет ће се извршити сасвим еволуцијонистичким путем, сасвим постојало и скоро неоплањено ићи ће преко генерација до једног дана не постане свршен. Од свих покрета, који опажемо сада на социјалношћом платњетском небу, треба да сматрамо најважнијак за диференцијацију жене како најважнији и најзначајнији.

F. Müller-Lyer у књизи „Фазе културе.“

Политичка права жена и питање популације.

»Политика« је писала недавно у једном чланку, да је питање популације у вези са политичким правима жена и то у негативном смислу: број порођаја опада по оних земљама по којим жене добијају политичка права. У Ово тврђење класични пример како из од чега често на брзу руку пишу ствари без сваке стварне основе. Само један поглед на политичку карту Европе до њољан је доказ да ова веза не постоји. Сада имају жене политичка права потпуно једнаквјена са мушкарцима државама средње и северне Европе. Исто тако једнаквјена су у Совјетској Русији. По балканским државама оне су босе правне. По западним државама или су босе правне или имају само врло ограничена права. Кофицијент порођаја пре рата, на и после рата највећи је на истоку, најмањи на западу Европе и он расте постено са запада на исток. У Немачкој је више порођаја на 1000 становника по источним, него по западним крајевима. Исти је случај са Пољском. У једној Републици највише је кофицијент порођаја већи у Морави, највећи у Словачкој, а Поткарпатска Русија у том погледу још побеђује Словачку. Либија иде дакле и овде са запада на исток. Географска карта политичких права жене је дакле без икакве везе са географском картом популације.

Што се тиче популације, прилике у Европи после рата знатно су се измениле и треба признати да по свим државама кофицијент опада. За време светског рата био је врло митог и нарочито са по оних земљама, које су биле нарочито погођене ратом као што је случај над Србијом и Француском. После рата кофицијент се у неколико подигао, али није достигао предратни степен и сада Европа представља у том погледу следећу слику. У Француској ситуација се незнатно поправаља, у Немачкој знатно пада, исто тако пада слиједећим редом у Данској и по разним другим државама. Ако иде тако даље, брзо ће бити број порођаја у Немачкој на 1000 становника мањи, него што је у Француској, кофицијент опадања највећи је у Енглеској, приближно исти је у Немачкој, а Француској она је мали пораст. Ако погледамо прилике по појединим државама, видимо да је број порођаја најмањи по великим вирошима и индустријским срединама, највећи је по чисто аграрним крајевима. Број деце сразмерно је мали по ратеничким породицама, још мањи у по-

родицама такозване интелигенције, најмањи по такозваним високим кућама, а највећи је по селачким кућама.

На овој основи морамо доћи до потпуно другог закључка, него што га је извела »Политика«. Питање политичких права жена није ни у каквој непосредној вези са питањем популације. Питање популације има своје друге улоге, једнаквјене жене са људима у јавном животу може да има извесан утицај на питање популације, и то баш у противном смислу, него што се сврдела »Политика«. Оно може само поволно да утиче на популацију.

Смањивање порођаја има у главном три узрока материјални, морални и природни.

Треба признати да и овом питању такође природа игра своју улогу. Природа се искористије, кад је дошла до извесне висине и култура се обнавља непрестано одоздо. Човек, који се развио до велике духовне снаге, обично нема потомака или има само врло мало потомака, па и ти су дуквјени физички слабији. Бели и генетички сувиша обично илн немају деце, или имају мало и слабу децу која брзо умру. Род великих људи не може да се сачува. Изгледа да у том влада закон природе. Природа се тако рајски исцрпела у једном човеку, дошла до своје кулминације и онда изумире. Ту не играју своју улогу материјални и морални развојци. Изумрели су родоци врло генетички људи, који су живели материјално у врло добрим приликама и који су били морално потпуно сређени. Исти случај онамако код великих владарских породица. Изумрели су Хабзбурци, изумрели су пољски Јагелони и толико других великих и владарских породица у средњем веку и у новије време, мада се сва браћа посебиваља питања да се дискутирају кофицијент порођаја, знатној мери била зависна судбина земље. У Аустрији само доживели интересантн случај, који је био јединствен на свету, да је Ватикан дозволио хабзбуршком принцу Леополду, који је био бискуп и кардинал, даје одрекен свештенства и кардиналства, и ожени, само да би сачувао хабзбуршки род. Он је сео на престо као Леополд I, одсекао је главу у Бриселу, проследио у току од два века и шестна не може да их сачува. Доласе нови људи и често врло ниског порекла, породице се развијају и пену до висине и после изумру. Исто што за поједине породице, важи и за поједине народе. Народ, који је доспео до извесног високог ступња културе, исцрпне је своју природну снагу и он мора да се обнавља другим елементима или да изумире.

Али, то су више поједини случајеви, да је изумрела природна снага човека. За питање популације много важнија су два друга разлога: материјални и морални.

За ситног селака, који седи на својој земљи коју обрађује сам са овај породицом, деца су више од користи него од штете. Мала селачка имања могу да се издржавају само ако их ради селак са својом породицом. Селак који мора да тражи радника, не може да живи и да изађе на свој рачун. Деца раде бесплатно и тако још врло мало, а штете од њих већ зарђују свој хлеб, кад су завршила школу не само да радећи на имању оно издржавају себе, него и помажу, да се издржава имање и остала породица. А најпосле кад родитељи остаре, деца су за њих осигурање за старост. Издржавање таквог селака не кошта много, а деца му брзо донесу користи. Због тога је природно, да је највише деце по великим селачким породицама. Једино је случај по породицама индустријских радника. Често мора да ради отац и мајка, јер су плате мале да би могли да издржавају породицу. А жена која има малу децу, не може лако да ради у фабрици. Издржавање деце радника кошта много, оно дуго не зарђују ништа и кад је дошло до тога да може да зарђује, онда за рађање и себе, а родитељи немају од тога никакву користи. Индустријски радници често је у физичкој немогућности да оснују породицу. Још горе је случај са такзованом интелекцијом. Човек који је вршио универзитет мора да тражи службу и плата је таква да једва може да издржава себе. У нашим приликама плате државних чиновника једва су довољне за пристојан став. А ретко који државни чиновник може примерно да живи од своје плате и мора да тражи друге приходе. Човек са академском сиремом има у Београду око 1800 динара плате, а месечна соба у којој може пристојно да станује стаје око 1500 динара. У нашој земљи прилике за интелекцију су ванредно тешке, а и по другим земљама нису баш лаке. Нарочито велику улогу игра политика.

Интелектант човек има са својим материјалном погледу само брине и то брине која се вуче из денарија. Његов син имаће око 30 година, кад постане професор или адвокат да може сам да зарђује за себе. На питање популације игра велику пресудну улогу материјално стање. Али, не сме се рећи да је то стање једини узрок опадања коефицијента популације. На питање треба да гледамо и на морално стање стране. Број деце је сразмерно броју материјалним породицама, које би већ тешко могла да отгаје децу. Жена неће децу, јер хоће да је слободна, хоће да ужива и забавља се. Сем тога знатну улогу играју и весели породици друштва, као на пр. алкохолизам, проституција и т. д. А ови породици у вези су са материјалним и моралним друштвеним стањем.

Четири жена у јавном животу може врло повољно да учине и борбе са овим породицама и на тај начин може повољно да учине и на питање популације.

Београд. Радмила Ленар.

Veritas et pax fundamenta mundi.

Под овим значајним називом (Истина и мир су темељи света) изашла је књига Интернационалне Алијансе за женско право гласа са извештајем прве студijske конференције за мир, одржане од 17 до 19 новембра ланске године у Амстердаму. Свима «Женским Покретима» најпознатије препоручујемо да поруче књигу, јер ће резолуција, изнела од ове конференције, као база за расправе конгреса Алијансе идуће године. Цена књиге је 15 француских франка и поручује се к: Rosa Manus, Amsterdam, 580 Keizersgracht. Књига је на енглеском, немачком и француском језику.

Дана Јенски Покрет.

Осуда рата.

Понавтају се изреке да је тежња за вечитим миром само сан, и то ружан сан, да је вечити мир утопија, о којој говоре само луди идеалисти и т. д. Али, у пркос свему томе тежња

да се нађе пут ка вечитом миру увек, у свако доба има моје ватрене браниоце и пропагаторе. И како се сад остварило већ толико замисли, које су биле у своје време исмеване као утопије, то можемо очекивати да једнога дана постане такође садашња утопија о вечитом миру лева старост.

У посматрач рад првипремне комисије за разоружање, која се састала 15 марта већ по шести пут у Женеву, у истини наша вера у вечити мир не је добила баш много ослона. Практичних резултата она до сада није дала, јер кад год дође на расправу неки радикални предлог за разоружање она маневрише свима могућим изговорима да је сигурности државе угрожена, ако би се фактички приступило разоружању. Те расправе највише показује како велико неповерење постоји међу државама. Још увек превађаје код званичних представника уверење да је само народ, наружан од главе до пете, права гаранција за мир.

Наружавање је изгубило сваки смисао, ако би се државе обавезале да осуједу рат, и то сваки рат. Један јак покрет из сједињених држава у Америци жели да се приступи на бази сада постављеном то питање. Крајем прошле и почетком ове године водили су се међу Француском и Америком већ преговори у том смислу. Ти преговори су остали без успеха, јер се обе државе нису могле сјединити у дефиницији појма «офранизирани рат». Тај мировни покрет, кога називају Американци «outlaw of war» заталасало је амерички народ, политички и јавни мислиоци, који су се изјављивали да се говори о немину. Овај покрет датира из године 1918 и дуговано отаџ му је угледан адвокат у Чикагу, Левинсон. Конкретну форму дау му је познати сенатор Борах, који је године 1925 предложио Савезном сенату резолуцију у смислу тог покрета. У резолуцији се тражи следеће: 1. Да се осуједи рат као инстигуција и средство за решавање интернационалних конфликта на тај начин, што би се јогасно рат у интернационалном праву као јавни злочин. Зато се тражи од сваке државе да се уговорно обавезе да ће казнити сваког који позива на рат и сваког који трља материјалну корист од рата. 2. Интернационално право треба кодифицирати са гледишта да се осуједи сваки рат и по принципима предвиђених у овом пакту. 3. Тражи као замену за рат оснивање потпуно независног интернационалног суда, који има право да позове парничне стране на суђење. Његове одлуке треба да буду у новом духу, који осуједу рат као начин за решавање међународних спорова.

Покретај тог начина да се дође до мира, заузели су веома значајно гледиште према Друштву Народа. У књизи, коју је написао специјално о томе питању амерички журналиста Морисон прецизирају то гледиште на следећи начин: «Да ли треба да приступе Сједињене Државе Северне Америке Друштву Народа? На то питање је мој одговор: Да и не. Не — докледог зависи приступ за признавање оних чланова пакта, који говоре о рату, јер би то значило мешање Америке у политику других држава. Не — Друштво Народа само одрече оних чланова пакта, који се односе на рат, ако Друштво Народа приступи отпамет уговору за осуједивање рата, ако успостави истински суд у замену рата и ако демократије своју организацију тако да зборимине из Савета олигархијичну власт, коју има до сада.»

Америчка јавност, која је сада у знану избора за председника, ватрено бори покрет за осуједивање рата. Дошли министар полиције Попова, Келог, који је званично почео разговарати за све време, најпре је искористио ову паролу као изборну паролу, не надајући се да ће је у тој мери запалити масе.

О овом питању Друштво Народа још није разговарало и како изгледа испитије сада све могућности овога покрета. Официјелно чак не признају да су представници великих сила раз-

говарали поверљиво о томе, али женевски дописник урло угледног немачког листа, «Frankfurter-Zeitung» каже с обзиром на то: «У Женеву скупљених министри великих сила не би били први државници, ако не би искористили свој боравак у Женеву да разговарају о овом новом проблему, који баша у сенку све друге. Последица је америчког државника Бридану био је упућен преко Француске целоме свему. Баш посматрач заседанја Савета је у положају да настанује да се у истини врло много говорило о покрету за осуједивање рата.»

Интернационални Женски Дан.

Социјалистички свих земаља прослављају сваке године у марту свој Женски дан, на коме траже право гласа тамо, где га још немају, заштиту и осигурање материнство матере и деце, заштиту радне снаге, манифестују за мир и т. д. Социјалистички у Београду се такође 25 марта одржаве своју манифестацију, која је досад није била у знању интернационалних социјалистичких захтева, него манифестација малог броја жена против «буржујског» женског покрета. Госпође Илић и Топаловић, главни говорници на овој манифестацији у Београду, узривале су се прсто у доказивању свих стварних доказа да буржујски женски покрет и њихов није једно те исто, да њима није право гласа, да су се социјалистичке десинтересовале на измену различитих закона као што траже «буржујске» феминистичке, и ако је госпођа Топаловић изнела у прогову најистичи феминистички програм свих «буржујских» женских покрета.

Ми се искрено радујемо свакоме женском покрету — па да је од десе или леве, на хришћанској или класној основи — који је принципијелно придрже и који није терористички. Неколико у земљама, где се морају борити жене још за основна грађанска права, требало би да сви различити покрети иду у извесним моментама заједно, што је увек могуће на основу једне паметне тактике. Тактика београдских социјалистиња апсолутно не разумева, бар не ову, коју су раскриле на својој манифестацији. Пре свега нас је чудило да се у овом случају не изјасни да се досад зивање као је ништаван наш покрет, који је по имени госпође Топаловић «нејак и неопасан». Зашто су онда говориле о њему скоро два сата? И кад се већ говори о том неопасном и нејаким противнику, треба бар да се говори о њему објективно и стварно, а «јарвалерство» је сасвим неумесно, јер борба феминисткиња није галантија авантура. Тврђа, каква је претекла госпођа Илић да буржујски женски покрет у нашој земљи поникао тек после године 1921 и да је био шептачки створен, тако рећи на команду буржујских политичких партија, требало би већ доказати чињеницама, ако се већ госпођа не стиди износити такав пошнс. На сваком социјалистичком женском дану чујемо како је нама право гласа дало, а њима средство за постизање жеља, да се добије право гласа, кад год тржили да нам је право гласа било? Госпођа Илић каже да казала да је њима своједно кад добију име права гласа, што баш не личи много на социјализам и зато нам је сасвим неразумљива резолуција, примљена на збору, којом захтевају социјалистичке право гласа од Народне Скупштине. Уопште, било је у говорима обеју госпођа године противница, толико недоследних изјава да није збор ослухом ни најмање слику једне јаке, свесне интернационалне социјалистичке манифестације за женско право гласа, како ли за остале социјалистичке захтеве.

Када госпође опет желе нападати на манифестације за женско право гласа «буржујски» женски покрет, немо мало помисли на стару социјалистичку паролу: «Getrennt marschieren, vereint schlagen.» (Одвојени марширајмо, удружени ударајмо!). Са на-

шег, «буржујског» гледишта могли би смо после ове манифестације казати: неуспела демонстрација једног нејаког и неопасног покрета; али са чисто феминистичког гледишта ми морамо на жалост казати: једна неуспела манифестација за наше заједничке захтеве.

Београд.

Алоја Ја Штеби.

О непосредним порезима.

У намери да своје чланице упозна са добрим странама новог закона о порезима, као и са његовим недостацима, Београдски Женски Покрет је замолио г. Буру Николаица, професора Трговинско Академије, да одржи једно предавање о овој теми. Ја Николаић се љубавно одлазаво позиву, и 17. пр. м. у Женском Клубу одржао је интересантно предавање, излажући на један веома популаран начин главне принципе доброг пореског закона, и у колко их је наш нови закон задовољно.

У уводу свога предавања г. Николаић је навео своје идеје, као прито да Женски Покрет, а изјаснијем жена пред друштвеним и државним законима, на затим је прешао на питање о порезима, које је данас веома актуелно. Светски рат, вели г. Николаић учинио је велике поремећаје у целокупној државној и друштвеној организацији свих држава, а данас се мора показати много веће интересовање о овој врсти државних прихода. Пореза се може дефинисати као приватно право део, који држава или једна од њених агенција, на основу своје моћи узима од доходака својих грађана. Добар порески закон мора задовољити следеће услове: 1) да је финансијски што издацији, да би могао задовољити све државне потребе; 2) Финансијски интерес не сме да буде већи од интереса појединца и привредне; 3) порез треба да је равномеран, т.ј. да сваки грађанин плаћа порез према својој економској основи. Овај последњи закон је најтеже спровести, оти није задовољен новим законом о порезима, али може се рећи да ни у једној земљи он није потпуно спроведен.

Први облик непосредних пореза је порез на земљиште. Без катастрофа овај порез не може ни изајела да задовољи узлове за равномерност, а код нас на жалост, велики део наше државне земљиште катастар. Други облик пореза је порез на доходе. Трећи принос од капитала, који такође није потпуно, као и порез на земљиште, због забуде, која код нас влада, да се је брзо изведена прогресивни наплати пореза на капитал, ударио тежак ударац капиталу, неопходан за привреду. Четврти облик је порез на риведе. Пети облик пореза на рад (интелектуални и мануелни радници) који код нас није ни мало задовољавајући. Пореска стопа води рачуна о величини прихода, али не води рачуна о равномисном локалним условима.

Нови закон о порезима представља једну добру за нашу земљу самим тим, што је један јединствен за целу земљу, и укида оно разлику у плаћању пореза разних покрајина. Овај порески закон представља такође и најпре да је позитивни закон, а не да је вољен од народа, а основним начелима — са допусним порезима је покушао да порез буде што равномерији, и да се тиме задовољи велики социјално-економски зтхтв.

Мора се признати да овај закон још није савршен, и да ће се све његове мане уочити када се почне примењивати. Предавач на крају издржава своје дубоко уверење, да ће закони наше земље бити бољи, и да ће се правилице примењивати када и наше жене буду успеле да пуноправно учествују у изградњи и управљању наше земље. На крају је предавач био бурно поздрављен.

А.

Претплатујте се на «Ж. Покрет»!

Женски народни посланици у Пољској.

На последњим изборима у Пољској изабрано је неколико женских народних посланика и то на листама разних странака, јер су жене поздрављене на све стране као и људи. Број женских народних посланика сразмерно је мали, јер жене учествују у парламентарном животу тек после рата и због тога нису још могле да дођу до примерног утицаја у старим политичким странкама. Сем тога жене су прошле сразмерно слабо, јер су се много заимале за стране таквог парламентарног деснице, које су на изборима јавно прошириле и због тога узалудно су потрошиле много од своје агитационе снаге. Али, у прокс томе имаће извештај број својих представника.

Са таквог државне листе на којој кандидују поједине странке само своје најугледније прваке, прошле су три жене и то: Марија Јавровска са листе др. Ђ (владици бљот маршалка Писудског) по занимању лекарка, Јанка Голеска из партије Варшава, Габријела Балцка, учитељица, са листе др. 24. (народни демократи) и Рудинка — Лежака Милена Наталија, наставница учитељске школе, Украјинка са листе народних мањина.

Исто тако је са окупраних изборних листа прошло неколико жена. У сенат је изабрана из Варшаве г-ђа Софија Јанковска, учитељица школе, из познатих стручних изборних економије у Пољској и врло напредна жена социјалистичког мишљења. Изабрана је на владиној листи.

О спречавању рађања.

Наш Женски Покрет да ће постићи жељени циљ, неопходно је потребно, да поред интелектуалних сарадница чује мишљење и нас жена из провинције које су у најтежој мери са масама.

Да тако мислим, дало ми је повода читајући веома објективан чланак под насловом од чега се г-ђе професорке Др. Болене Дежелјел. Без икаквог рефлекса на какво потчињавање њеног моралног схватања, молим да цењени наш орган нотира и наше мишљење.

Дакле, ствар је у следећем: Госпођа Др. Халпел по мом схватању није на погрешном путу. Ја тако не само мислим, већ сам и убеђена, посматрајући свакодневни живот у својој земљи и својој старој великој фамилији, да у мом општем мишљењу здравом темељу сво разлога: Данас школе, касарне, интернати и све јавне зграде подижу се тако, да се према кубатури и квадратури одређује број обитавалаца у истим и свако превишно претрпавања шкољима је и хигијенски и морално. Ово сам исто знавала и код великих задружних кућа, које када се природе и равнотеже сваког одсељања у оскудици доводе до поврху земљишта, и ако најближа сродници као суседи постају најгоричници непријатељи.

Овај разлог је меродаван и природан и за народности и државе.

Мислим да нећу погрешити, кад примера ради наведем суседну нашу Италију, где се г. Мосолони не устручава јавно рећи: Италија је пренасељена и ако ма на којој страни не добије одушке, мора експлоатирати, а то значи да се мора одсељати.

Значи да она земљи и даље нагло повећавају броја свога становништва, па ма то било и на штету другог, често и самих суседа. Она ће то и учинити, ма то било и средством каквог крволочног рата, под изговором до мора.

Е па лепо: да ли је целесходно је упутити у ујасну смрт милионе већ зрелих људи, погрешних породици и племена, ради избегавања крвавог прашања? Или државе, које достижу максимум прираштаја становништва, или је паметије помоћу медицине нешкољима путем ограничити тај сувишност прираштаја нације. Не само овај нас, већ у целом свету доказано

је, да се више лене рађа код сиромашног становништва, него код добро ситуираних света. А зашто? Ево разлога. Богатији свет има развојенију у свима могућим правцима, а сиротиња је напуштена сама себи, непроећена те стога и без могућности да процени домаћај свој својих акција.

Сматрам да ће бити безауспешни сви покушаји у криву развојенију и мира, као и целокупан рад Друштва Народа, док се не нађе могућности да се мирним путем све државе и народи обавезу, да не могу претендирати на проширење својих територија на штету својих суседа. Стога би било потребно, да се путем социјално-хигијенских и других установа ограничава прираштај популације према могућности и приликама земље. Најзад, ово се већ и чини, само што је интензијенији и богатом стању то могуће веће велике оласности, а сиротиња да би се ослободила прекомерних поробљаја употребљава ујасна средства, где 80% плаћа глумом.

Можете мислити да ове редове пише каква комунистичка, боесма или жена, која је пролазила због порога, но верује да није ни једно ни друго ни треће, већ једино што се слажем са мишљењем г-ђе Хлапец, јер јој је оправдано.

Обреновац Спасас А. Марковића.

Против трговине белим робљем.

Из Женске јављују да је 17 марта изаскупила свој рад комисија против трговине белим робљем, која постоји у Друштву Народа, Комисарије је израдила извештај за Савет Друштва Народа, у коме се нарочито наглашава да врло велики др брајача није још ратификовано интернационално конвенцију против трговине белим робљем. Даље је комисија препоручила Савету да позове у све органе Друштва Народа, који се баве социјалним питањима морала, ангажују жене, него што је био то до сада случај.

Комисија је закључила између осталог и то да се пројекци стручно испитивање о проституцији на једном Истоку. За тај посао недостају сада још финансијска средства, али комисија их очекује из Америке. На идучем састанку комисије расправљаће се о нацрту конвенције за репатрирајући напуштених жена и напуштене деце и о нацрту за проститовали или присилан повратак проститутка у домовину.

У јубилејној години — за децу.

Наредно опет у — Чехословачкој, јер код нас немалог времена да бисмо се бавили таквом „багетелом“ као што су деца.

Чешка Штедионица у Прагу одлучила је да у прославу десетогодишњице Чехословачке републике подари свакоме детету, рођеном у години 1928 књижицу за штедњу са улогом од 100 круна. Та одлука односи се на децу рођену у Прагу и у свима местима, где има штедионица своје филијале, то јест у четири већа места Чехословачке књижицу за штедњу израђене су у нарочитој опреми, приватној мерној јубилејној години. Чешка Штедионица ће тиме постићи две ствари: да деца имају оспомену на ананетну годину њиховог рођења, и да пробуди код њих смисао за штедњу.

Жене у дипломатској служби.

Удружење женских правника бележи један леп успех у Паризу. Скоро основано друштво успело је својом интервенцијом извојевати декрет за дозволу полагања испита за ступање жена у дипломатску службу, под истим условима, који важе и за мушкарце. По постојећим законима у Француској, само мушкарци могу бити у дипломатској служби у иностранству као консули, амбасадери т. д. и стога ће се жене морати

за сада задовољити службом у централној Министарства. Али, Удружење женских правника у Паризу каже да оне не мисле да застану на томе. Историја је доказала да жена има способности за дипломатско вештину, и ако не по службеној дужности непосредно, посредно је познато да су жене имале веома лепе и важне мисли. Седмдесетих година, у немачко-Француској рату, употребиле су жене своју малу уметност за дипломатске услуге. Танаје чинке, као скромни украс на простој хаљини, тумачиле су путем својих мотива, важну по рцу онима, који су то очима читали, док се водио индиферентан разговор. Књезиња Ливен супруга руског посланика у Енглеској, заступала је интересе своје земље са великом интелигенцијом и енергијом. На двору краљице Њири извршила је исту жељу књезиња Глиневој. О књезињи Метерних се може исто рећи. Ко је слушао њена предавања у корист кућних друштва, имао је сјајан домаћ о томе, каквог су духа и интелигенције суверени, а то је била велика особина једне жене, која иначе, може се рећи, да је била најрјучија жена на континенту.

Жене које данас траже да се баве овим радом, сасвим су другачије. Оне хоће да раде за светски мир. Занимљиво да је овај разлог да је мушкарцима ни мало интелигенцијом. Многе су државе дале приступ женама у дипломатску службу. Читале смо много о г-ђи Колонтај, посланику Совјетске Русије, која је сада у Мексику. Њена нова књига јасно говори о њеном раду и циљевима.

У Америци налазиома на жене у дипломатској служби. Мађарска има једну жену секретара посланства у Паризу. Кина је послала једну жену адвоката, у једној важној мисији у Шангају.

Грета Бел, америчкума краљица Месопотамије, која је недавно умрла, стекла је велике заслуге на истоку, радећи у корист Енглеске, њу сматрају за највећи дипломатски талент. Аустрија прима и жене за слушаоце дипломатске школе.

Пачево. Ј. Познанова.

Жене и дипломатија.

О овој веома интересантној и актуелној теми одража је предавање господином Др. Ст. Ђировић, 20 пр. у Женском Клубу у корист Удружења Универзитетских жена у Сарајеву. У уводу своје предавања говорио је о утиску, који је добио пратећи рад последњег Конгреса Интернационалне Алијансе за Женско Право Гласа одржаног у Паризу прошле године. Конгрес је јасно показао колико је јак и озбиљан феминистички покрет у свету. Као једно међу актуелним питањима на конгресу је расправљано и о уласку жена у оне ступе, које су још имама неприступачне, а као један од главних, готово у свима земљама, са малим изузетком, остала је неприступачна женама и дипломатска служба. Конгрес је истакао потребу да се ради на томе, да се и последње препреке у изједначању права ступања жене у све ступе, најнепретичнији мерама отклоне. Као привојач феминистичког покрета, г. Ђировић, и сам се одајући дипломатској кариери, заинтересовао је овим питањем, и дао је једну веома добру конференцију са интересантним подацима у корист жене.

У своме предавању г. Ђировић прво се осврће на постојеће законе у нашој земљи, констатујући да ни један закон ни пропис не спречавају ступање жене у дипломатску службу. Што се тиче њене способности за овај посао, предавач сматра да јој се то не може оспорити и заноси неке примере из историје, веома интересанте, који су чак биле познати и истом брну њених феминисткиња, а у којима се јасно одржава успех жена у дипломатској мисији, која им је била поверена. Многи су такође примери, који показују колико услуге непосредно или посредно, чине жене у спољној политици својих држава. Сматрајући за нарочито интересантан овај део предавања, постраћемо се да у оригиналу дамо нашим читаоцима.

Затим се предавач осврће на све примедбе, које стављају противници, у погледу ступања жена у дипломатску службу. Веома вешно и убедљиво их све побјада доказујући да се све особине, које се код жена истичу као сметње за вршење дипломатске службе, могу исто тако рећи и за мушкарце. Као одбрана препрека предавачу се чини да је једино бракови с обзиром да је она код многих жена укључена, не би се могла сматрати као непребројива, и према томе није то разлог за ометање ступања жена у дипломатску службу уопште.

Има већ доста држава, које у својој дипломатској служби имају и жене: Совјетска Русија има жене посланика на страни г-ђи Колонтај, међу млађим дипломатима налазе се жене у дипломатској служби Мађарске, Америке, Француске и др. У овим државама, а поном уредбом дозвољено је и Францускума ступити у дипломатску службу.

Лига Народа, та модерна институција, коју можемо сматрати као неку врсту интернационалног министарства спољних послова, у својим статутама изрично предвиђа да су сви подацима доступни као мушкарцима, тако и женама. Велики број жена данас ради у Лиги Народа, па чак и међу шефовима кабинета налазе се и жене. Приликом ступања Лиге Народа све више и више жена има као чланова делегација или као експертара.

На крају предавач изражава веру, да ћемо скоро и код нас забележити ступање жена у дипломатску службу, пошто закони не чине препреку, а чак и међу неким министрима налазиома на присталице овога титања. Удружење Универзитетских Образованих Жена ће сигурно уложити свој ауторитет и труд да својим члановима извољује и ову победу.

На крају је предавач био топло поздрављен.

Жене и штампа.

У мају т. г. отвориће се у Келпу интернационална изложба новина, на којој ће бити и нарочито оделење за женске новине. У организацији тога оделења учествује комисија за штампање Интернационалног Женског Савеза. Првобитно је приређивачки одбор изложбе метнуо женске листове међу омладинске, недељне и — шпалне! Наравно да је то изазвало отпор жена и оне су се побринуле да добију достојно место на изложби. Тако се основало оделење «Жена и штампа», које ће бити веома леп организационо и имаће интернационалан карактер.

Оделење «Жена и штампа» састоји се из два дела: 1. општи део и 2. специјални део. Општи део обухвата једно велико историјско оделење, које се групише око истакнутих женских личности појединих доба и показује развјатка женске штампе од првих, много пута анонимних чланака по различитим новинама и часописима, до диференцијалне женске штампе. Поред тога има општи део још ове групе:

1. Општи женски часописи, часописи женског покрета и прилози дневних новина за жене.
2. Регионални женски листови.
3. Женски листови за домаћинство.
4. Женски уметнички и културни листови.
5. Ритмика и спорт.
6. Социјални и каритативни женски листови.

7. Подогошки женски листови.
8. Листови женских стручних удружења и синдиката.
9. Листови за женску омладину.
10. Листови жена научника.

Специјални део даје појединачним организацијама прилику да покажу у огледу своје штампе своје нарочите, типичне циљеве и задатке.

На изложби »Жена и штампа« биће заступљена и наша земља, те је материјал већ скупуљен.

Физиологија исхране (да ли гладовање лечи?).

О овој интересантној теми предавао је у корист Женског Покрета у Београду 23 марта на Народној Универзитету г. Др. Степа Иванић, директор Централног Хигиенског Завода. Пред препуном салом износио је предавач у врло разумљивом тону, шта тражи наш организам од добре исхране. Подвукао је нарочито значај храном и међу исхраном, која не познаје граница. Таква исхрана је врло штетна за наш организам, као што је и штетна исхрана у недовољној мери. Наш организам мора добивати одређене мере белачевине, масти, витамина и т. д. и ако их не добијаву довољној мери, разболе се поједини органи и цео организам ослабне, јер троши резерве, које су му за правило функционисање неопходно потребне. Наш организам није капиталиста, кавао је предавач, који може слободно трошити јер му не ускажу резерве. Гладовање као врста лечења је зато штетно, нарочито кад траје више недеља. Кратко гладовање може да излечи извесне болести, али то гладовање мора бити у већи са примерном дијетом, а од дугачкo гладовања може да наступил као врста исхране женских органа, што се не може никад више излечити. Исто тако штетна је једнострана исхрана, чије су последице такве различите болести (берн-бери, пелагржија и т. д.). Нарочито треба објакати пажњу код деце да исхрана није једнострана, јер деца тек граде свој организам.

Предавач је био на крају предавања поддржан дугим и срдчним аплаузом.

Белешке.

Оснивање Лиге Жена за Мир и Слободу — Народно Женски Савез је 26 пр. м. одржао у Београду у Женском Клубу једну ширу конференцију, ради дефинитивног оснивања код нас Лиге Жена за Мир и Слободу која ће бити секција Интернационалне Лиге. Рад и циљ Интернационалне Лиге је већ познат нашим читаоцима, пошто је већ у више махова »Женски Покрет« доносио опширне чланке о активности ове Лиге. Оснивање Лиге у нашој земљи ојачаће рад Н. Ж. С. на ширењу пацифизма уопште, на њему је Н. Ж. С. нарочито у овоме танину веома много радио. У сарадњи са Унијом за Лигу Народа Н. Ж. С. је у Београду организовао један циклус предавања, која су се прво одржавала у Црвеном Кругу, а сада се одржавају на Народној Универзитету сваке среде. На овим предавањима, разни предавачи, великом угледне личности и истакнути радници, третирају разновидне теме, пронагирајући потребе рада на пацифизму у нашој земљи. Морамо пријавити да ова идеја још није постала искрена тежа свих управљача државе, и још се није ушла у душе народа, да је сматра као један од остварљивих идеала, које морамо најискреније и најенергичније тежити. О раду и формирању новосиноване Лиге у нашој земљи говорићемо опширније у нашем листу.

Акција Народног Женског Савеза за помоћ гладнима. — На прве вести о страшним последицама, које је глад проузроковала у многи крајевима наше

земље, П. Ж. С. је позвао своја друштва да у границама своје моћи прикупе прилоге, који ће се преко Савезних друштава у дотичним местима послати као хитна помоћ породицама са децом, које се налазе у највећој невољи. Ова акција Н. Ж. С. наишла је на срдчан одзив, и до сада је прикуљено преко 40.000 динара који ће се раздати у крајевима најаче оштећеним. Списак приложника, као и тачан извештај на који је начин раздобоа извршена, добићемо у наредном броју, али овде жељимо да изложемо само то, да је Крст Српских Сестара у Београду радио нарочито прилог од 21.000. динара. Овај велик дар Кола и оном приложнику, великом нарочито да истакнемо.

Глас нејужних. — Пре кратког времена почео је да излази месечни часопис »Глас Нејужних«, који се искључиво посвећује питању васпитања и неговања слободу-неме богатства и слабоумне младежи. Уредник је г. Вељко Рамадановић, оснивач Дома Слепих Краља Александра у Земуну. Годинаша претплата Дин. 50.

Појава овога часописа најсрдничније поздрављам, сматрајући да је Београд тако нарочито богат и да је нелика празнина у раду на општој заштити деце код нас, пошто се до сада најмање разумљива имало за заштиту нормалне деце, који је готово потпуно занемарена. Први број »Гласа Нејужних« саржи чланке познатих светских ауторитета, који расветљају појмове и дају упуства за рад на овоме пољу, а уједно пружају утехе оном невољнику, према којима је у овоме пољу још мало земља обрађена. »Глас Нејужних« толико препоручује, како недовољно и социјалним радницама, тако и свима члановима друштва, који желе добро нашој омладини, и чије истински хумано срце тежи да помогне онима који највише пате. »Глас Нејужних« даје утехе и утехе поверење многим, који теško постојећи природним недостатком могу кроз »Глас Нејужних« да се увере да своје велике нове, данас, модерне васпитање, не само да постоју корисни чланови друштва, већ и сами налазе личну срећу у раду на напретку науке и осталим пољима културног развика.

Претплату слати на адресу: Вељко Рамадановић, Дом Слепих Земун. А.

Смрт госпође Ане В. Wicseck. — Наше жене, које су икад учествовале на женским интернационалним конгресима, сигурно се сећају једне врло скромно обучене и вичке скромне Шведиње, госпође Wicseck. Ова најистакнутија женска радница међу шведским женама умрла је. Чувална земља јој је искључиво признање тиме што ју је слава увек као званичног делегата на заседања Друштва Народа, од његовог оснивања. Године 1921 чак ју је наименовала као делегата у комисији за мандат што није учинила ни једна друга држава.

Индиске жене као журналисте. — Две индиске жене, које свршиле су универзитет у Бомбају су почеле издавати лист »Griha Luxmi« (Домаћина) за индиске жене. Циљ листа је да просвети жену за све послове у кући. Ове две жене су: Тара Тилак, социјалиста и Авангард, професор. Као сараднице листа функцију индиских жене, које свршиле универзитет. Оне ипак нису пре жење журналисте у Индији, јер су већ пре десет година жене издале и писале за новине.

Женска Палата у Румунији. — Румунски Народно Женски Савез повукао је акцију за зидање свога дома, који је добио име Женска Палата. Ова акција Савеза је потпуно успела, и у октобру ће бити завршено зидање тропратне зграде у којој ће се радне жене, странкиње као и Румуније наћи удобан и срдчан пријем.

Привремена мађарских жене за рад у Лиги Народа. — Мађарски Женски Савез је организовао низ конференција, које су поглавито одређене за ове жене, који желе да се припреме за рад у Лиги Народа, било као чла-

нови делегати, било за функционере у Лиги. Главни циљ ових конференција је да се жене упознају са организацијом и циљем Лиге Народа, политиком и социјалним питањима, које Лига расправља. Мађарски Н. Ж. С. жељи да види што већи број жене, заступљених на великим Скупштинама Лиге Народа, нарочито у њиховој делегацији, и што ради на томе, да се припреми група жене, са довољном школском спремом и обавештена питањима које третира Лига Народа, да би се у сваком моменту могли међу њима изабрати кандидати за рад у делегацијама, разним комисијама, па и за конкурсе, које раслише Лига Народа.

Жене делегати код Друштва Народа. — Сарадна жена код Друштва Народа је још увек прилично ограничена, јер на састанке само некоје државе шаљу жене и то обично као заменице или стручне снаге. Само Немачка је имала две ланске године као пуномоћног делегата жену. Али, ипак расте број жене које долазе у званичној дужности на заседања Друштва Народа. На првом заседању учествовале су 6 немачки на другом за трећем, четвртим за петом и шестом 6, на седмом 7, а на осмом већ десет.

Жене у Швеђи. — Шпанска народна скупштина савјата је декретом владе, у којој је 400 посланика из пет различитих група. Те групе су: општински одбори, државни заступници, банке и велика индустрија, одличне личности из националне партије и поједине особе, које су се истакле у јавном животу. У тој последњој групи су и жене. Позватих је било 13 одличних жене — свестељне лекарке, социјалне раднице и професорке Народно Женски Савез послао је тој народној скупштини већ своје предлоге, већу којима су и следећи: развој брака, равноправност жене у породичном праву, националност удате жене.

Задатки жена у архитектури. — У Варшави су отворени женски архитектонски курсеви под надзором министарства јавних радова и социјалне политике. Ови курсеви трају две године и њихов задатак је да припреме стручне жене да могу писати текст за канцеларијам. Жене имају много практичног смисла нарочито за домаће и породичне ствари и због тога могу да се у архитектуру и архитектуру употребе око распореда станова на новим зградама, уређењу станова и радионица. Ови курсеви имају за циљ да стручно припремају жене за канцеларске радње, које могу ступити да врше такве радове под надзором архитекта.

Д-р Милица Богдановић. Умрла Тогољкој — У фебруару ове године изшла је стручњачки писана исцрпна студија (на 700 страна) о Јану Тогољкој од Д-р Милице Богдановић, ауторке познатова философа са Јасне Пољане. Ми ћемо се у овоме листу за држати дуже на овој жени у једном од наредних бројева.

ОГЛАС.

Управа Женског Клуба извештава све наставнице, учитељице, чиновнице, ученице и њихове мајке које пролазе кроз Београд, као и оне који би желеле да се задрже дуже време у Београду, да у Женском Клубу, на најлештем месту вароши, Кнез Михаилова 46, могу добити следеће:

- 1) Цео пансион — 1200 дина. месечно. Ово нарочито важи за ученице, које за скромну пену могу имати здраву собу и добру домаћу кујну.
- 2) Преноћиште, доручак, ручак, вечера — 50 дина. дневно
- 3) Преноћиште и доручак — 30 дина. дневно.

Купатило у свако доба на расположење за скромну пену од 10 дина.

Просторије Клуба тако су преуредне — да ће се сваки посетилац осећати угодно као код своје куће.

Мом за посету
Управа Женског Клуба.

Београд у романима. — О овој теми предаваће г. вика Даринка Стојановић, професор, 4 априла т. г. на Народној Универзитету, о чему извештавамо наше читаоце.

Жене виши контролори у Министарству Пошта и Телеграфа.

Већ пуних шест година прошло је од првих енергичних корака које је Женски Покрет предузео да извоједи женама у Министарству Пошта и Телеграфа положај виших контролора. Пре две године забележили смо први успех, а данас са радом ју констатујемо да су још три жене — секретар Министарства произведене за више контролоре — г. ђе Ружа Јаковљевић, Катарина Петровић и Милица Михаиловић. И данас их има шест на броју.

Ми им искрено честитамо.

Жене и идеја Друштва Народа.

31 јануар 1928 година говорила је Д-р Гертруда Бојмер (Gertrud Bäumer) у немачком парламнту о гледишту жена на Друштво Народа. Између осталога казала је: »Велики број жена полагао је велике наде на Друштво Народа, на његову политику и његову мислу за мир. У колико милиони мајка у целој Европи искрено полагају наде у ови исторички инструмент мира, у толико отвореније можемо да изнесемо своје бол, с којим смо пратили развика Друштва Народа у прошлој години.

Познат је факт да су се код истинских пријатеља и отворених присталица Друштва Народа ширила извесна разочарења. Изгледа да је у складом Немачке у Друштво Народа била тек остварена његова идеја, али је томе следило брзо оцањање првог почета. Почела је опет велика борба у политици Друштва Народа који се увек провличила кроз његов рад борба између могућности које би нареди са пуним поверењем гледали у Лигу Народа и старих метода код којих је неповерљива главна динл о мијесца особина. Ако се сарађује у Друштво Народа и следе његовим расправљама, увек имамо осећање да се политика у Друштво Народа не може одвојити од старог земљишта дипломатије. Имају нове карте у рукама, али се управо игра са старим. Хоће да осигурају нови пут али на развалинама прошлости, које су на том путу само препрека и не значе никакву сигурност.«

Проф. женска професор Универзитета.

При закључку листа добили смо вест да је г. др Ксенија Атанасијевић изабрана за вишег професора Филозофског Факултета у Београду. Аланска Женских Покрета искрено честита.